

ÉLETE ÖSSZEFORRT NÉPÉNEK SORSÁVAL

Hatalmas és kimondhatatlan bánat és fájdalom tölti el hazánk minden polgárát. Számtalan alkalommal üdvözöltük itt szeretett Tito elvtársunkat, kifejezésre juttatva csodálatunkat, támogatásunkat, az iránta érzett tiszteletet és szeretetet. Belgrád ma első ízben várja Titót néma csendben. A belgrádiak azt az embert gyászolják, aki életével és munkásságával történelmünk legfényesebb fejezeteit írta.

Minden nemzetünkkel és nemzetiségünkkel együtt a belgrádiak is féltő gonddal és aggodalommal kísérték Tito elvtárs utolsó csatáját. Az életért folytatott küzdelem volt ez, az egyetlen, amelyben nem tudtunk neki segíteni, támogatásunk és hatalmas szeretetünk ellenére sem.

A szeretett Tito elvtársnak küldött utolsó üzeneteink kifejezésre juttatták azt az eltökéltségünket, hogy folytatjuk hatalmas forradalmi életművét. Visszavonhatatlanul és egységesen kifejezésre juttattuk elhatározásunkat, hogy tovább haladunk azon az úton, amelyen oly sikeresen, bölcsen, határozottan és bátran vezetett bennünket.

Ez az egyedüli lehetséges válasz arra, hogy az emberi élet kérlelhettelesen végig érjen. Tito eszményei és forradalmi életműve tovább fog élni valamennyi dolgozónk, Jugoszlávia nemzeti és nemzetiségi gondolataiban és állásfoglalásaiban. Ez az életmű történelmünk legfényesebb szakasza, jelenünk és jövőnk záloga.

Hűségesen kitartva Tito és életműve mellett, mi elsősorban magunkhoz maradunk hűek — szabadok, függetlenek és méltóságteljesek.

A belgrádiak ma utoljára köszöntik a jugoszláv nemzetek és nemzetiségek legnagyobb fiát.

Itt búcsúztattuk büszkeséggel és itt köszöntöttük örömmel, amikor visszatért békeküldetéseiből. A barátság hidját építette a népek között, megállás nélkül és fáradhatatlanul tágitotta a humanizmus és a szabadság térségeit. Tito, akit az egész világon tiszteltek és szerettek, forradalmi életútjával és művével egy egész korszakot alkotott.

Ritka példa ez a történelemben, hogy egy ember élete és munkássága

ilyen szorosan összeforrt hazájának és népének sorsával és felvirágzásával. Josip Broz Tito egész élete a szocialista Jugoszláviáért, az olyan társadalomért és az olyan társadalmi viszonyokért folytatott küzdelem jegyében telt el, amelyre ma büszkék vagyunk, s amely tekintélyt, tiszteletet és megbecsülést szerzett nekünk az egész világon.

Tito érdeme, hogy forradalmunkat tartósan áthatja a szocialista öngazgatási fejlődésbe, az egész népünk és munkásosztályunk alkotó képességébe vetett rendületlen hit. Nemzeteink és nemzetiségeink ezért szerették oly határtalanul Tito elvtársat, ezért részesítették teljes támogatásban és nyerte el bizalmukat. Tito neve ezért vált világszerte a népek szabadságának és függetlenségének szimbólumává.

Tito nemzetközi tekintélye és hírneve beszédesen bizonyítja forradalmi életművének és egyéniségének nagyságát. Az egész világ nagy figyelemmel, megbecsüléssel és tisztelettel hallgatta Tito szavait, mert elnökünk mindig a szabadságért, a békéért, a népek közötti barátságért és egyenrangúságért, a szocializmusért, a munkásosztály felszabadulásáért, az emberhez méltó, szebb életért szállt síkra. Tito, a bátor és humánus forradalmár, a hadvezér és bölcs államférfi világszerte nagy tekintélynek örvendett. Ezért válhatott neve a szabadságért, a szocializmusért, a békéért és a népek egyenrangúságáért folytatott küzdelem történelmi jelképévé.

Tito tekintélyével párhuzamosan világszerte növekedett hazánk, az új Jugoszlávia tekintélye is. A szabadságért, a szocializmusért, az öngazgatásért, a függetlenségért és az elnemi kötelezettségért folytatott küzdelemével Tito és Jugoszlávia példát mutatott a világ számos felszabadító és forradalmi mozgalmának a szabadságért és a függetlenségért folytatott küzdelemben.

Betegsége idején az egész békeszerető és haladó világ aggódott érte. A világ minden részéből érkeztek az üzenetek, felépülést kívánva neki. Mindez nagy büszkeséggel töltötte el hazánk minden polgárát és dolgozóját. Nagy felismerése volt ez annak, hogy a mi Titónkra oly nagy szüksége van az egész világnak. Tito példáján bebizonyosodott, hogy azt a forradalmárt, aki egész életét és munkásságát népének szolgálatába állította, egyszermind a világ valamennyi népe a magáénak érzi.

A belgrádiak büszkék arra, hogy Tito elvtársat forradalmi tevékenységének nagy része, egészen 1926-tól kezdve, az ő városukhoz fűzte. Büszkék arra, hogy Belgrádban kezdeményezett számos akciót és tett olyan indítványt, amely sorsdöntő volt nemzeteink és nemzetiségeink, de az egész világ számára is.

Amikor egész Európa térdre kényszerült a fasizmus csapásai alatt, Tito itt emelte fel szavát. A látnoki képességű gondolkodó bátorságával, amely csak a világtörténelem nagyjainak a sajátja, harcra szólította népeinket. Tudta, hogy ezzel kifejezésre juttatja szabadságszeretetünket, szabadságvágyunkat. Ugyanakkor tudatában volt annak is, hogy ez a szabadságért vívott harc egyben a kizsákmányolás és igazságtalanság el-

len is folyik. Szocialista forradalmat indított el a testvériség, az egyenjogúság megvalósításáért, minden ember boldogságáért.

E városhoz fűződik Tito elvtársnak szocialista építőmunkánk számos döntő fontosságú eseményével kapcsolatos tevékenysége:

amikor történelmi jelentőségű nemet mondtunk a sztálinizmusnak;

amikor bevezettük a szocialista öngazgatást, a munkáshatalom megteremtésének ezt a lényeges vívmányát;

amikor első ízben gyűltek össze ebben a városban az el nem kötelezett országok vezetői — szembeszállva az erő- és a tömbpolitikával —, hogy felkutassák a béke és a szabadság, a népek közötti egyenrangúság és egyenjogúság új útjait.

A belgrádiak egyszersmind tudatában vannak és büszkék arra, hogy mindaz, amit ebben az országban megalkottunk, minden nemzetünk és nemzetiségünk közös tette. Velük együtt a belgrádiak mindig hozzájárultak, és továbbra is hozzájárulnak szocialista forradalmunkhoz, az öngazgatáshoz, az elnemekötelezettséghez, függetlenségünkhöz és szabadságunkhoz. Mindig megvédjük és megőrizzük forradalmunk e nagy vívmányait, amelyek a szabad emberbe és a szabad nemzeteink és nemzetiségeink együvé tartozásának erejébe vetett hitünkre épülnek. Erre tanított bennünket Tito, hangsúlyozva, hogy testvériségünket és egységünket úgy kell őriznünk, mint a szemünk világát. Ebben az alapvető állásfoglalásban rejlik Tito ereje és a mi erőnk. Ebben volt, s ebben is lesz.

Városunk örökké emlékezni fog Tito jelenlétére és gondoskodására, érdeklődésére mindaz iránt, ami jelentőséggel bírt Belgrád és lakosai élete szempontjából. Emlékezni fogunk Titónak e város fejlődéséhez való felbecsülhetetlen hozzájárulására.

Tito elvtárs mindig serkentette az alkotóerőket, bátorította, útbaigazította, tanáccsal és elvtársi bírálattal segítette őket, hogy áthidalják a nehézségeket és kiküszöböljék a fogyatékoságokat.

Akárcsak hazánk más vidékein is, Tito elvtárs itt is mindig élénken érdeklődött és szakadatlanul az öngazgatási viszonyok fejlesztésén, a dolgozó helyzetének javításán és a belgrádi dolgozók létfontosságú kérdéseinek megoldásán fáradozott.

A belgrádiak mérhetetlenül büszkék arra, hogy Tito elvtárs polgártársuk volt. Mindaddig, amíg Belgrád fennáll, élni fog benne Tito elvtárs alakja, amelyben a forradalmár és a látnoki képességű gondolkodó elválaszthatatlan az akció egyszerű emberétől, a humanista, megalkuvást nem ismerő osztályharcostól. Ilyen volt Tito elvtársunk. Ezért szerette őt népünk és fejezte ki iránta érzett hatalmas szeretetét és tiszteletét.

Büszkék voltunk arra, hogy Tito a miénk, hogy mi Titóé vagyunk, hogy a nép és Tito egyet jelent.

Tito azt mondta, hogy egy ország népének nagyságát abból is meg lehet ítélni, milyen magatartást tanúsít a nehéz helyzetekben.

A belgrádiak Jugoszlávia valamennyi nemzetével és nemzetiségeivel

együtt mindig emlékezni fognak ezekre a szavakra, a szeretett Tito elvtárs halála felett érzett mérhetetlen fájdalomukban. Erőnk és ihletünk forrása az marad és az lesz, ami Titóé is volt: a nép, a munkásosztály, a testvériség és egység, a szilárd és egységes Kommunista Szövetség, a szocialista öngazgatás és dolgozóink alkotóereje, szabadságunk, függetlenségünk, elnembkötelezettségünk. Forradalmunk e nagy vívmányait oly módon őrizzuk meg, hogy továbbfejlesztjük, gazdagítjuk és megvédjük őket minden támadástól. Így él majd Tito után is Tito életműve.

Folytatva Tito életművét, Belgrád kommunistái, munkásosztálya, harcosai, ifjúsága és polgárai, nemzeteinkkel és nemzetiségeinkkel együtt megőrzi Tito elvtárs mindig élő emlékét.

Ezért ma is büszkén és emelt fővel mondjuk:

Mi Titóé vagyunk, és Tito örökké velünk lesz!

Örök hála és köszönet forradalmunk vezetőjének, a szocialista Jugoszlávia megteremtőjének, szeretett Josip Broz Titónknak!

Dušan Gligorijevićnak, a KSZ belgrádi városi választmánya elnökének búcsúbeszéde. Belgrád, 1980. május 5.